

Hva får vi til ved å lage en ny kommune - et framtidsbilde

Nå står vi i 2036 og ser 20 år tilbake, tilbake til 2016. Er vi fornøyd med at vi den gang trodde på at kommunene sammen ville gi mer, enn de ville få til hver for seg?

Om vi satset sammen, var det disse områdene vi trodde vi ville oppnå mye på:

1. Barnehager, skoler, helse og velferdstjenester
2. By- og stedsutvikling
3. Arbeidsplasser og næringsutvikling
4. Veier og togtilbud
5. Lokalpolitikk
6. Frivillig arbeid, kultur og idrett

Når vi ser alle områdene under ett, trer tre resultater frem som viktigst:

- De styrkede fagmiljøene ga innbyggerne bedre kvalitet på tjenestene
- Kommunen var rustet til å ta på seg flere oppgaver
- By, sted og næringsutviklingen fikk kraft og fart

Barnehager, skoler, helse- og velferdstjenester

Samordning av ressurser og kompetanse i den nye kommunen har medført at de kommunale tjenestene har blitt bedre. Tjenestene tilbys lokalt, **der folk bor**, og den sentralisering mange fryktet har ikke skjedd. Kommunens hovedadministrasjon ligger i Gjøvik, men administrasjonen for enkelte tjenester er lokalisert på Lena, Raufoss og Hov. Det er selvfølgelig også dekkende **tjenesteyting lokalt**.

Det har skjedd strukturendringer, men det er som følge av bosettingsendringer og annet. Barnehager og skoler har blitt bygd og utvidet der antall innbyggere har økt og lagt ned der det ikke lenger bor nok barn og ungdom. Den nye kommunen har hatt mulighet til å **utvikle ønsket struktur**, fordi den har hatt større økonomiske ressurser og vilje til å prioritere dette.

Politikere og administrasjon fra de tidligere kommunene har bidratt med lokalkunnskap og engasjement for utvikling i alle deler av kommunen. Det har gitt stor endrings- og omstillingsevne. De ulike **fagmiljøene er styrket**, både gjennom samling av fagkompetansen fra de tidligere kommunene, og takket være tilflytting av kompetansesarbeidskraft som finner mulighetene i den nye kommunen attraktive og spennende. Sterkere kommuneøkonomi har gitt økte ressurser til utviklingsarbeid innenfor både barnehage, skole, helse- og omsorgssektoren. Utviklingsarbeidet, sammen med sterkere fagmiljøer, har gitt **bedre kvalitet i tjenestene**. Ny teknologi og nye arbeidsmetoder- og prosesser har vært viktig i arbeidet.

Kommunen har fått **flere oppgaver** å løse siden 2016 og kommunens størrelse har bidratt til at de blir løst på en god måte. Kommunene bærer i dag store deler av velferdssamfunnet på sine skuldre, store institusjoner er lagt ned og viktige fylkeskommunale- og statlige oppgaver er gitt kommunene de siste årene. Med sterke fagmiljøer, spisskompetanse og bredde, har vi vært i stand til å levere gode tjenester. Ansvar for hele opplæringsløpet og andre tjenester, -det være seg; hjelp til sårbare barn, mennesker med rusproblemer, psykiske helseutfordringer eller demens klarer vi godt.

By- og stedsutvikling

Den nye kommunen har lettere kunnet avsette investeringsmidler til utvikling av sentraene. Det ble raskt etter etableringen av den nye kommunen lagt en utviklingsplan for modernisering og ytterligere forbedringer i de større sentraene; **Gjøvik by, Raufoss, Lena, Hov, Skreia og Biri** sentrum. Samtidig ble det laget utviklingsplaner for de mindre stedene; **Kapp, Eina, Hunndalen, Odnes, Reinsvoll, Bøverbru og Snertingdal**. I dag er lett å se at denne forsterkede satsningen har betydd mye for både byene og tettstedene.

I Gjøvik by får alle innbyggerne i den nye kommunen dekket sine ønsker om **urbane omgivelser**. Byutviklingen sprer vekstimpulser og stolthet. Mange leiligheter, tilbud og kvaliteter som en finner i større byer, har gjort småbyidyllen i Gjøvik by mer attraktiv og urban. Gjøvik sentrum er knyttet tettere til Mjøsa. Mange boliger med mjøsutsikt og tilrettelagte områder langs vannet betyr mye for byen.

Et svært godt kollektivtilbud og satsing på gang- og sykkeltransport har redusert bilbruken og gjort det hyggelig å oppholde seg i byen. Gjøvik er internasjonalt kjent som universitetsby og studenter trives her. **Studentene og deres aktivitet gir ringvirkninger** langt utenfor selve byen, både for næringsliv, kultur og idrett.

Som et resultat av målrettet politisk satsing på utvikling av stedene, opplever alle tettstedene i den nye kommunen en god befolkningsvekst. Lena, Raufoss og Hovs **særtrekk, bypreg og urbane kvaliteter** er styrket og utviklet med bygging av leiligheter, fortetting og forskjønning. Kommunen har **varierte tomter** med bl.a. utsikt mot Randsfjorden og Mjøsa. Kollektivtilbudet mellom tettstedene i kommunen er godt, og til fots og med sykkel er det god forbindelse til større natur- og nærturområder.

Den nye kommunen har klart å utnytte viktige gevinster ved å kunne se bort ifra de gamle **kommunegrensene ved planlegging av bolig- og næringsarealer**.

En setning om nye boformer/målet med connected living og nevne noe om at Randsfjordutsikten også.

Arbeidsplasser og næringsutvikling

Siden storkommunens etablering i 2020 har det skjedd mye positivt innen næringsliv og arbeidsmarked i vårt område. Nye næringer har etablert seg og det har vært sterk vekst innen **bioøkonomi/treforedling, reiseliv, informasjonssikkerhet og industri** generelt. Kommunen har nå et mangfoldig jobbmarked, med en styrke innen disse næringene, samt innen **landbruk- og matforedling**.

Noe av veksten innen landbruk- og matforedling kan tilskrives et sterkt kommunalt fagmiljø og tett samarbeid med blant annet forskningsmiljøet ved NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) og Sintef. Ellers har disse **kompetansemiljøene vært helt sentrale** for den positive utviklingen; NTNU i Gjøvik, skogmiljøet på Honne, Fagskolen Innlandet, Innlandet vitensenter, de 3 videregående skolene, Gjøvik internasjonale skole Karrieresenteret Oppland samt kompetansemiljøet som vil være i den nye store kommunen med over 5000 arbeidsplasser.

Det attraktive arbeidsmarkedet har tiltrukket seg arbeidskraft, både fra inn- og utland, og dette har bidratt til større andel innbyggere i arbeid. Kommunen har hatt en fin befolkningsvekst og hatt en **positiv demografisk utvikling** siden 2020. I den nye kommunen har arbeidet med integreringen av flyktninger gitt nye muligheter og blitt svært vellykket. En setting om integrering/inkludering

NTNU Gjøvik og næringsetableringer rundt Raufossmiljøet har bidratt til at Gjøvik og tettstedene i den nye kommunen framstår som meget **interessante etableringssteder for ny næringsvirksomhet**. Et stort fagmiljø for direkte næringsrettet arbeid og verdien som ligger i næringsklyngen har vært viktig. Det samme har den gode tilgang på kompetansearbeidskraft og de innovative miljøene vært.

Flere statlige arbeidsplasser har blitt etablert , og kommunen har et godt integrert arbeidsmarked med **akseptable reiseavstander**. Det voksende arbeidsmarkedet på Romerike og Hadeland bidrar også positivt til vårt arbeidsmarked.

Miljø-, klima- og energisatsingen er styrket etter etableringen av den nye kommunen. Mange gjennomførte tiltak har gitt positive effekt og kommunens klimaavtrykk er forbedret. Noe av dette skyldes større faglig kompetanse i tiltakene som er prioritert og større tyngde i konkurransen om statlige innsatsmidler. En stor del av kommunal tjenestekjøring skjer i dag med miljøvennlige biler og det at de kommunale tjenestene er koordinert for et større område har resultert i mindre bilkjøring totalt.

Veier og togtilbud

Den nye kommunen fikk i 2020 større kraft i arbeidet med utbygging og forbedringer av vei og jernbane. Stor-Oslo nord samarbeidet fortsatte for å få til standardheving og ytterligere framdrift for blant annet RV4 og Gjøvikbanen. Arbeidet med KVUen (konseptvalgutredningen) for vei og jernbane fra Lygna (Oslo) via Gjøvik til Moelv pågikk frem til 2020 og nå i 2036 er flere etapper **ny vei- og jernbanetrase under bygging**. Hele strekningen er høyt prioritert i NTP 2026-2037.

FV33 mellom Minnesund og Fagernes er oppgradert og sammenknytningen mellom **Gjøvikbanen med Dovrebanen** ser ut til å bli en realitet i nærmeste fremtid. **E6, RV4, FV33 og FV34** er fortsatt de viktigste veiforbindelsene i kommunen og alle er betraktelig utbedret siden 2020.

Øst-vest forbindelsen **Hov/Raufoss-Gjøvik-Hamar/Elverum** er også i ferd med å bli oppgradert og har det siste tiåret fått betydelig fokus. Dette har åpnet for nye vekstperspektiver for Innlandet, med interesse for bedrifter både i Sverige og på Vestlandet. Den nye kommunen har også hatt stor gjennomslagskraft for utbedring og utbygging av fylkesveinettet mellom **tettstedene og Gjøvik by**.

Med noe kommunalt og noe statlig økonomisk bidrag, samt den teknologiutvikling som har skjedd, har hele kommunen i dag en **god digital infrastruktur**.

Lokalpolitikk

Den nye kommunen har hatt – bl.a. som følge av befolkningsøkningen – fått større økonomiske ressurser å prioritere innenfor og det har gitt **større politisk handlingsrom**. Den politiske ledelsen i kommunen har hatt representanter fra alle deler av de tidligere kommunene og det samarbeides gått på tvers av tidligere kommunegrenser. Alle arbeider for gode helhetlige løsninger, til det beste for hele kommunen.

Politikerne er tilgjengelige gjennom de nye ordningene med lokale møtearenaer, både fysisk og digitalt. **Utviklingen av nye digitale løsninger** har medført at kommunens innbyggere har enkel tilgang til tjenester, hjelp og veiledning, uavhengig av bosted.

Innbyggerne har fortsatt **sterk lokal identitet og tilhørighet**. Etableringen av den nye kommunen i 2020, har ikke svekket stoltheten man føler for området man bor eller kommer fra. Folk bor i stor grad der de bodde før 2020 og er like engasjert i sitt idrettslag, sin teatergruppe og sine turområder som før. Den lokale identiteten og tilhørigheten har mange steder fått ett løft, fordi en del har bidratt mer enn før.

I den nye kommunen er det **færre interkommunale samarbeidene (IKS)**, enn det var i 2016. Det har gitt bedre styring, de folkevalgte bedre innsikt, og bidratt til at det er enklere å få til godt samarbeid på tvers av tjenestene.

Etableringen av den nye kommunen har gitt lokalpolitikken mer makt, større ansvar, færre habilitetsutfordringer og større rettssikkerhet.

Frivillig arbeid, kultur og idrett

Etableringen av den nye kommunen har bidratt til at frivillig arbeid har fått enda større omfang, ikke bare innen organisasjonsliv, kultur og idrett, men også for de kommunale tjenestene. Kommunen er også styrket ved at man får til et bedre koordinert samarbeid, for ulike typer frivillighet på de ulike stedene i kommunen. Organiseringen av frivilligsentralene er samordnet i kommunen og ressursene til sentralene styrket.

De mange idrettsanleggene driftes med en felles modell og vi er en **betydelig idrettskommune**, med svært gode anlegg, topplag innen flere idretter og enkeltpersoner både i Norges- og verdenstoppen.

Kulturtilbudet har vunnet mye på å få et større fagmiljø som organiserer tjenestene og kommunen får til store satsninger innenfor alle kulturuttrykk. Kulturtilbudene og organisasjonsfloraen har blitt rikere og lokale foreninger er styrket gjennom rekruttering av medlemmer fra et større omland.

Frivillighet og arbeid innen kultur og idrett, er nært knyttet til nærmiljø, identitet og samfunnsutvikling. De gamle kommunegrensene var ingen stor hindring for frivilligheten, idretten eller kulturen tidligere heller, men det å tilhøre samme kommune har gjort det letter å delta på aktiviteter som er litt lengre hjemmefra.

Hva hadde skjedd om vi ikke lagde en ny stor kommune?

Hvordan hadde barnehage, skole, helse- og velferdstilbudet hadde vært om kommunene hadde samme grenser/organisering i 2036, som i 2016. Ville vi hatt flere eller færre barnehager da? Bedre eller dårligere skoler? Ville vi hatt flere jobber og ville det vært mer attraktivt å bo vest for Mjøsa da? Hadde vi greid å få til de samme skoleresultatene? Den samme gjennomføringsgraden i videregående og det økte utdanningsnivået?

Hva om vi ikke satset og slo våre ressurser sammen i 2020? Mest sannsynlig ville kommunene, hver for seg, hatt et tjenestetilbud og en samfunnsutvikling som var **god nok**. Men, er god nok, godt nok?

Det er mange spørsmål man kan stille seg...

Hadde vi hatt det samme mangfoldige jobbmarkedet innen bioøkonomi, industri, reiseliv, forskning og informasjonssikkerhet?

Hadde kommunene kunnet få ansvaret for et mer helhetlig og sammenhengende tjenestetilbud?

Det viktigste elementet som gjorde at vi lyktes var **viljen og evnen til samarbeid og læring**, innen bransjer, mellom sektorer og mellom geografiske regioner. Dette har endret noen holdninger, bidratt positivt til vår kultur og lagt grunnlaget for **positiv utvikling og gode tjenester til innbyggerne i hele den nye kommunen**.